

Llenguatge Radiofònic

2014/2015

Codi: 103058

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501928 Comunicació Audiovisual	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Juan José Perona Páez

Correu electrònic: JuanJose.Perona@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Norminanda Montoya Vilar

Antonio Vidal Carretero

María Luz Barbeito Veloso

Equip docent extern a la UAB

Esteve Crespo Haro

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits específics, ja que s'ha d'entendre com a una continuïtat de matèries cursades en anys anteriors. Per aquesta raó, és especialment recomanable posar en pràctica els coneixements, les competències i les habilitats adquirides a Llenguatges Comunicatius Escrits i Audiovisuals, Tecnologies de la Informació i de la Comunicació i Narrativa Audiovisual. També és molt important conèixer el Dalet, en tant que és el sistema d'edició de so implantat a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB i a les principals cadenes radiofòniques del país. Les sessions s'impartiran indistintament en català i castellà, però alguns professors utilitzaran majoritàriament el català i d'altres el castellà.

Objectius

Aquesta assignatura forma part de la matèria Llenguatge Audiovisual, la qual es desenvolupa en diferents cursos del Grau. Es tracta d'una matèria formada per sis assignatures, l'objectiu principal de les quals és conèixer i utilitzar els diferents llenguatges audiovisuals (televisiu, cinematogràfic, radiofònic i multimèdia). En el cas concret de Llenguatge Radiofònic, es pretén que l'estudiant sigui capaç de fer un ús creatiu del so, tot experimentant amb les múltiples possibilitats informatives i expressives que ofereixen la veu, la música, els efectes sonors i el silenci. És per aquesta raó que es prestarà especial atenció, entre d'altres aspectes, a la sintaxi sonora i la lectura expressiva, l'arquitectura del ritme sonor, la construcció d'ambients, paisatges i perspectives acústiques, la selecció musical, la semàntica i l'estètica del muntatge sonor, el tractament del temps, etc.

En finalitzar l'assignatura, els alumnes hauran d'estar plenament capacitats per determinar quins components del llenguatge radiofònic i quines tècniques de realització són els més adients segons el tipus de producte que s'estigui treballant, així com per implementar innovacions en les construccions sonores dominants a la ràdio espanyola i catalana.

Competències

- Aplicar la imaginació amb flexibilitat, originalitat i fluïdesa.
- Conèixer i utilitzar els diferents llenguatges audiovisuals.
- Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
- Demostrar capacitat de lideratge, negociació i treball en equip, així com resolució de problemes.
- Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el temps de manera adequada.
- Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.
- Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els principis teòrics als processos audiovisuals.
2. Aplicar la imaginació amb flexibilitat, originalitat i fluïdesa.
3. Demostrar capacitat d'autoaprenentatge i autoexigència per aconseguir un treball eficient.
4. Demostrar capacitat de lideratge, negociació i treball en equip, així com resolució de problemes.
5. Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
6. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
7. Desenvolupar l'esperit crític i autocrític.
8. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
9. Divulgar els coneixements i innovacions de l'àrea.
10. Dominar les eines tecnològiques a la producció audiovisual.
11. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
12. Gestionar el temps de manera adequada.
13. Realitzar productes audiovisuals de qualitat i introduir-hi una estètica innovadora.
14. Utilitzar les tecnologies avançades per al desenvolupament professional òptim.
15. Valorar la diversitat i la interculturalitat com a base per a treballar en equip.

Continguts

CONTINGUTS

1.- EXPRESSIÓ FONOESTÈSICA, SINTAXI SONORA I LOCUCIÓ

La veu com a component essencial del llenguatge radiofònic

Valors expressius de les característiques acústiques bàsiques (to, intensitat i timbre) i aplicació a la locució radiofònica

La sintaxi sonora: importància dels grups fònics i les pauses

2.- ESTRUCTURES RÍTMIQUES RADIOFÒNIQUES

Arquitectura del ritme sonor

Estructura rítmica interna i estructura rítmica melòdica

Altres estructures rítmiques radiofòniques

3.- ÚS CREATIU DEL SO MUSICAL

Funcions de la música en la creació radiofònica

Música i narrativa sonora

4.- AMBIENTACIÓ SONORA

Efectes sonors

Creació d'ambients sonors

Situacions dramatitzades

5.- ESTÈTICA I SEMÀNTICA DEL MUNTATGE SONOR. GUIÓ RADIOFÒNIC

Figures del muntatge radiofònic. Valor estètic i valor semàntic

Muntatge música-verbal

Tècniques bàsiques per a l'elaboració de guions radiofònics

6.- PERSPECTIVES ACÚSTIQUES, PAISATGES I ESPAIS SONORS

Plans sonors i perspectives sonores

Objectes sonors

Construcció de paisatges i creació d'espais sonors

7.- NARRACIÓ I TRACTAMENT DEL TEMPS A LES CONSTRUCCIONS SONORES

Principals tipus de narracions

Tractament del temps

8.- EL SILENCI COM A COMPONENT DEL LLenguatge RADIOFÒNIC

Ús del silenci a la ràdio

Formes de representar el silenci

Valor semàntic del silenci

Metodologia

Malgrat ésser una assignatura fonamentalment pràctica, Llenguatge Radiofònic se sosté en uns continguts teòrics que es desenvoluparan tant en les diferents sessions magistrals programades com en el marc dels seminaris. Les sessions magistrals tindran una durada d'una hora i es duran a terme en una aula convencional. Encara que l'assistència no serà obligatòria, al llarg de les sessions es plantejaran problemes i qüestions susceptibles de ser avaluades en l'examen teòric, per la qual cosa es recomana venir a classe.

Les "pràctiques", en grup i individuals, es faran als estudis de ràdio i consistiran en l'enregistrament dels productes sonors que es vagin encarregant. Totes les pràctiques seran obligatòries i la seva preparació

formarà sempre part del treball autònom que conforma la dedicació a aquesta assignatura. També són part del treball autònom les lectures, anàlisis i síntesis de les monografies i els articles relacionats a l'apartat Bibliografia. Pel que fa als "seminaris", tindran lloc, igualment, als estudis de ràdio, en grups reduïts. Cada seminari serà conduït per un/a professor/a de l'equip docent. En aquest cas, l'assistència també serà obligatòria, com a mínim, a un 80% de les sessions. Els seminaris es convertiran sempre en fóruns de discussió sobre les pràctiques realitzades, així com sobre materials sonors que, per les seves característiques, es considerin d'especial rellevància per aprofundir en un tema concret. Els alumnes disposaran al Campus Virtual, molt abans d'iniciar-se l'assignatura, de tota la planificació, amb indicació dels temes a desenvolupar en cada sessió de classe magistral i de les activitats a realitzar en les pràctiques i els seminaris.

Amb independència del que s'ha explicat fins ara, els estudiants faran ús de les tutories, les quals fixarà cada professor al llarg del semestre.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	15	0,6	1, 2, 7, 8, 10
Pràctica de Laboratori	22,5	0,9	1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 12, 13
Seminaris	15	0,6	1, 2, 3, 7, 8
Tipus: Supervisades			
Tutories	7,5	0,3	3, 7
Tipus: Autònomes			
Lectures, preparació de pràctiques, preparació de proves, etc.	82,5	3,3	2, 3, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15

Avaluació

El sistema d'avaluació continuada està integrat per tres parts diferenciades, cadascuna de les quals s'ha d'aprovar, amb un mínim de 5 punts, per a superar l'assignatura. El pes d'aquestes parts és el següent:

- a) Examen teòric: 30%
- b) Pràctiques i treballs associats a les pràctiques (guions, dossiers, etc.): 60%
- c) Participació als seminaris: 10% (recordeu que l'assistència és obligatòria com a mínim al 80% de les sessions).

Els criteris d'avaluació estan íntimament relacionats amb els resultats d'aprenentatge. L'examen consistirà en el desenvolupament d'una prova escrita sobre els continguts de l'assignatura. Aquesta prova, la data de la qual estarà fixada a la planificació, constarà de cinc preguntes.

En tant que es tracta d'una assignatura "sumativa", en la que s'incorporen progressivament diferents aspectes que necessàriament s'han de veure reflectits en les pràctiques, la qualificació vindrà bàsicament marcada pel resultat de la pràctica final, així com per l'exercici individual pràctic anunciat, igualment, en la planificació. Es recorda que és obligatori fer totes les pràctiques programades.

Els seminaris es valoraran en funció de la freqüència i la qualitat de les intervencions.

ACTIVITATS DE REAVALUACIÓ

Les darreres tres setmanes del curs es dedicaran a activitats de reavaluació, a les quals es podran acollir els estudiants que compleixin les següents condicions:

- a) Que hagin obtingut una nota entre 3 i 4,9 en l'examen de teoria.
- b) Que hagin obtingut una nota entre 3 i 4,9 en la pràctica individual.

La pràctica final no serà susceptible de reavaluació (les competències i les habilitats no adquirides al llarg del curs difícilment es poden assolir en una setmana). Tampoc ho seran els seminaris (una absència superior al 20% de les sessions és irrecuperable).

Es podran acollir a la reavaluació aquells estudiants que vulguin millorar la seva nota, sempre que la qualificació GLOBAL sigui superior a 8,5. Les característiques d'aquesta prova de reavaluació seran puntualment comunicades i es determinaran en funció del nombre d'alumnes que compleixin la condició necessària. Atenció: La presentació a aquesta prova de reavaluació pot comportar, si s'escau, una baixada de la nota global.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació del seguiment dels seminaris (participació activa) i assistència	10	2	0,08	1, 2, 3, 5, 8, 9, 12
Exàmen teòric	30	2	0,08	1, 2, 3, 6, 12, 13
Qualitat de les presentacions (guions, dossiers de pràctiques, etc.), resultats de les pràctiques i defensa dels treballs.	60	3,5	0,14	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Bibliografia

BÀSICA:

BALSEBRE TORROJA, A.: *El lenguaje radiofónico*. Ed. Cátedra, Madrid, 1994.

BLANCH, M. y LÁZARO, P.: *Aula de locución*. Edt. Cátedra, 2010.

GUTIÉRREZ GARCÍA, M. y PERONA PÁEZ, J.J.: *Teoría y técnica del lenguaje radiofónico*. Ed. Bosch, Barcelona, 2002.

HUERTAS BAILÉN, A. y PERONA PÁEZ, J.J.: *Redacción y locución en medios audiovisuales: la radio*. Ed. Bosch, Barcelona, 1999.

PERONA, J.J., BARBEITO, M.L. y FAJULA, A.: "Los jóvenes ante la sono-esfera digital: medios, dispositivos y consumo sonoro", *Revista Comunicación y Sociedad*, vol. 27, núm. 1, 2014.

RODERO, E. y SOENGAS, X.: *Ficción radiofónica*. Ed. Instituto RTVE, Madrid, 2010.

RODRÍGUEZ BRAVO, Á.: *La dimension sonora del lenguaje audiovisual*. Ed. Paidós, Barcelona, 1998.

COMPLEMENTÀRIA:

ARNHEIM, R.: *Estética radiofónica*. Gustavo Gili, Barcelona, 1990.

BAREA, P.: *Redacción y guiones*. Servicio Universidad del País Vasco, Bilbao, 1992.

BAREA, P.: *La estirpe de Sautier: la época dorada de la radionovela en España (1924-1964)*. Ed. El Pais Aguilar, Madrid, 1994.

BELTRÁN MONER, R.: *La ambientación musical*. Ed. IORTV, Madrid, 1984.

CEBRIÁN HERREROS, M.: *Información radiofónica: Mediación técnica, tratamiento y programación*. Ed. Síntesis, Madrid, 1994.

FUZELLIER, E.: *Le langage radiophonique*, IHEC, París, 1965.

MCLEISH, R.: *Técnicas de creación y realización en radio*. IORTV, Madrid, 1983.

MERAYO PÉREZ, A. y PÉREZ, C.: *La magia radiofónica de las palabras*. Ed. Librería Cervantes. Salamanca, 2001

PERONA, J.J.: *El ritmo en la expresión radiofónica*. Tesis doctoral. UAB, 1992.

PERONA, J.J.: "A rádio no contexto da sono-esfera digital. Perspectivas sobre um novo cenário de recepção sonora". *Comunicação e Sociedade*, núm. 20, 2011. Págs. 63-76.

RODERO ANTÓN, E., *Producción radiofónica*, Ed. Cátedra, Madrid, 2005.

TERRÓN, J.L.: *El silencio en la radio*. Tesis doctoral, UAB, 1990.